

STRATEJİK İŞ BİRLİĞİNDE YENİ DÖNEM: AZERBAJYAN-TÜRKİYE EKONOMİK ORTAKLIĞI

Fahmı Babayev*

Öz

Bu çalışma, Azerbaycan-Türkiye ilişkilerinin tarihsel ve kültürel temellere dayanan ekonomik ortaklığını, stratejik işbirliği perspektifiyle ele almaktadır. Araştırma, 1991-2025 dönemini kapsamakta ve iki ülke arasındaki enerji projeleri, doğrudan yatırımlar ile ticari ilişkilerin gelişimini kapsamlı biçimde incelemektedir. Ekonomik ilişkilerin temeli, 1992'de imzalanan Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması ile atılmış, ardından Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması, Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi ve Tercihli Ticaret Anlaşmaları gibi düzenlemeler ile derinleştirilmiştir. Enerji işbirliği, iki ülke arasındaki ekonomik entegrasyonu güçlendiren kritik bir alan olarak öne çıkmıştır. BTC ve TANAP boru hatları ile SOCAR yatırımları, Türkiye'yi bölgesel enerji transit merkezi hâline getirirken, Azerbaycan'ın hidrokarbon kaynaklarının dünya pazarlarına açılmasını sağlamıştır. Ayrıca enerji projeleri, siyasi riskleri azaltmış ve bölgesel enerji arz güvenliğini artırmıştır. Tercihli Ticaret Anlaşmaları ve lojistik altyapı projeleri, ticaret hacminin büyümesini, sektör çeşitlenmesini ve karşılıklı ekonomik bağımlılığı güçlendirmiştir. Bağımsızlık sonrası dönemde Türk şirketlerinin Azerbaycan'daki yatırımları, enerji, sanayi, ulaştırma ve hizmet sektörlerinde ekonomik büyüme ve istihdam yaratmış; Azerbaycan'ın enerji kaynakları Türkiye'nin arz güvenliğini desteklemiştir. Çalışma, enerji projeleri, doğrudan yatırımlar ve ticaret ilişkilerinin iki ülke arasındaki stratejik işbirliği ile ekonomik bütünleşmeye katkısını ortaya koymakta ve politika yapımcılar için stratejik ve ekonomik öneriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan, Türkiye, Azerbaycan Türkiye Ekonomik İlişkileri.

* Doktora Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Bölümü, E-posta: babayevvfahmi@gmail.com, Orcid:0000-0003-0956-055X.

Bu makaleye atıf için: Babayev, Fahmı. (2025). Stratejik İş Birliğinde Yeni Dönem: Azerbaycan- Türkiye Ekonomik Ortaklığı, SDE Akademi Dergisi, 5(3), 465-486

NEW ERA IN STRATEGIC COOPERATION: AZERBAIJAN-TÜRKİYE ECONOMIC PARTNERSHIP

Fahmı Babayev*

Abstract

This study examines the economic partnership between Azerbaijan and Türkiye, grounded in historical and cultural ties, through the lens of strategic cooperation. Covering the period 1991–2025, the research provides a comprehensive analysis of bilateral energy projects, direct investments, and trade relations. The foundation of economic cooperation was established with the 1992 Trade and Economic Cooperation Agreement, followed by agreements on the Promotion and Protection of Investments, Double Taxation Avoidance, and Preferential Trade Agreements, which further deepened bilateral ties. Energy cooperation has emerged as a critical dimension of economic integration. The BTC and TANAP pipelines, along with SOCAR investments, have positioned Türkiye as a regional energy transit hub while facilitating Azerbaijan's access to global hydrocarbon markets. These energy projects have also mitigated political risks and strengthened regional energy security. Preferential Trade Agreements and logistics infrastructure projects have contributed to the expansion and diversification of trade, enhancing mutual economic interdependence. In the post-independence period, Turkish companies' investments in Azerbaijan have promoted economic growth and employment across energy, industry, transportation, and service sectors, while Azerbaijan's energy resources have reinforced Türkiye's energy security. The study highlights how energy projects, direct investments, and trade relations have reinforced strategic cooperation and economic integration between the two countries. The findings provide insights for policymakers on strengthening regional economic collaboration and strategic partnerships.

Keywords: Azerbaijan, Türkiye, Azerbaijan-Türkiye Economic Relations.

Giriş

Azerbaycan ve Türkiye, tarihsel süreç boyunca kültürel, sosyal ve siyasi bağlarla birbirine sıkı şekilde bağlı iki ülke olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlar, Osmanlı İmparatorluğu ve Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti döneminden günümüze uzanan sürekliliğiyle dikkat çekmektedir. 1828 yılında Rusya'nın Azerbaycan'ın kuzeyini işgal etmesi, Osmanlı-Azerbaycan ilişkilerini yeniden şekillendirmiş; buna rağmen kültürel, ekonomik ve ticari etkileşimler kesintiye uğramadan devam etmiştir (Jafarzade, 2020). Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti'nin kuruluşu (1918) ve Osmanlı'nın Batum'da imzaladığı Barış ve Dostluk Antlaşması, iki ülke arasındaki siyasi, hukuki ve askeri ilişkilerin temelini oluşturmuştur (Şahin, 2022: 88), (Rehimov, 2025).

1991'de Azerbaycan'ın bağımsızlığını yeniden kazanması, ilişkilerde yeni bir dönemin başlangıcını işaret etmiş; bu süreçte Türkiye, Azerbaycan'ın enerji kaynaklarını dünya pazarlarına taşıma konusunda köprü görevi üstlenmiştir. Azerbaycan ise petrol ve doğal gaz rezervleri sayesinde stratejik önemini artırmıştır (Çevikel, 2023: 157). İmzalanan ekonomik ve ticari anlaşmalar, iki ülke arasındaki ilişkileri kurumsal bir temele oturtmuştur (Mesimov, 2020).

Enerji işbirliği, Türkiye-Azerbaycan ilişkilerinin en kritik stratejik boyutunu oluşturmaktadır. 1998 Ankara Deklarasyonu ve 1999 İstanbul Zirvesi (Pamir, 1999; Anadolu Ajansı, 2012), Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) boru hattının hayata geçirilmesini sağlamış ve bölgesel enerji güvenliği açısından bir dönüm noktası olmuştur (Aslanlı, 2020; Demir & Kaya, 2021: 93). Ardından TANAP ve TAP projeleri devreye girmiş; bu projeler enerji ticaretini artırmanın yanı sıra bölgesel entegrasyon ve kalkınmaya da katkı sağlamıştır (Yılmaz, 2023; Arslan & Tekin, 2025).

Bağımsızlık sonrası dönemde Türk şirketleri, Azerbaycan'da inşaat, petrokimya, telekomünikasyon, ulaştırma, enerji ve pazarlama gibi birçok alanda yatırımlar gerçekleştirmiştir. 2009'da kurulan Türk Konseyi, Türk dili konuşan ülkeler arasındaki ekonomik işbirliğini güçlendirmiş; eğitim, teknoloji ve ulaştırma sektörlerini kapsayan geniş bir işbirliği ağı oluştur-

muştur (Kaygusuz, 2020: 203). Son dönemde Şuşa Beyannamesi (2021), Zengezur Koridoru projeleri ve Iğdır-Nahçıvan Doğal Gaz Boru Hattı girişimleri hem altyapı hem enerji alanında ekonomik bütünleşmeyi güçlendirmiştir. 2024 itibarıyla ticaret hacminin 6,13 milyar dolara ulaşması, yatırımların çeşitlenmesi ve lojistik koridorların açılması bu sürecin somut göstergeleridir (IEA, 2023; World Bank, 2024).

Türk yatırımları, Azerbaycan'da sanayi, enerji, altyapı ve hizmet sektörlerinde ekonomik büyüme ve istihdam yaratırken; Azerbaycan'ın enerji kaynakları Türkiye'nin enerji arz güvenliğini güçlendirmiştir. Bu karşılıklı ekonomik etkileşim, iki ülkenin sürdürülebilir kalkınmasına ve bölgesel ekonomik bütünleşmeye doğrudan katkı sağlamaktadır.

Literatürde Türkiye-Azerbaycan ilişkilerinin tarihsel boyutu detaylıca incelenmiş olsa da, 1991 sonrası enerji projeleri, yatırımlar ve ekonomik entegrasyonun stratejik işbirliği perspektifiyle bütüncül biçimde ele alınması sınırlı kalmıştır. Bu bağlamda, çalışmanın araştırma sorusu şu şekilde formüle edilmiştir: "Azerbaycan-Türkiye ilişkilerinde tarihsel ve kültürel temellere dayanan stratejik işbirliği, 1991 sonrası ekonomik ortaklık ve enerji projeleri bağlamında iki ülkenin karşılıklı bağımlılığını ve bölgesel kalkınmayı nasıl şekillendirmiştir?"

Çalışma, iki kuramsal çerçeveye dayandırılmıştır. Stratejik İşbirliği Kuramı, iki ülke ilişkilerinin yalnızca kültürel yakınlığa değil, aynı zamanda güvenlik ve ekonomik çıkarların birleşimine dayandığını ortaya koymaktadır (Waltz, 1979; Hauge, 2007). Enerji projeleri, yatırım anlaşmaları ve bölgesel güvenlik işbirliği bu perspektiften değerlendirilmiştir. Ekonomik Entegrasyon Kuramı ise ticaret hacmi, karşılıklı bağımlılık ve altyapı projeleri üzerinden ekonomik bütünleşme ve kalkınma etkilerini açıklamaktadır (Balassa, 1961; Baldwin, 2016).

Nitel yöntemle yürütülen çalışmada, resmi belgeler, ulusal ve uluslararası raporlar, akademik yayınlar ve medya haberleri incelenmiş; veriler içerik ve tematik analiz yoluyla değerlendirilmiştir. Çalışma, 1991–2025 dönemini kapsamaktadır. Bu çalışmanın teorik katkısı, enerji projeleri, yatırımlar ve lojistik altyapı bağlamında Türkiye-Azerbaycan ekonomik or-

taklığının hem stratejik işbirliği hem de ekonomik entegrasyon üzerindeki etkilerini bütüncül bir şekilde ortaya koymasındır. Ayrıca çalışmada, politika yapıcılar için somut öneriler ve stratejik perspektifler sunulmaktadır.

Çalışmanın konusu, “Stratejik İşbirliğinde Yeni Dönem: Azerbaycan-Türkiye Ekonomik Ortaklığı” olarak belirlenmiş olup, iki temel bölümde incelenmiştir. Birinci bölümde Azerbaycan-Türkiye ilişkilerinin tarihsel temelleri ele alınırken, ikinci bölümde iki ülke arasındaki ekonomik ortaklığın gelişimi analiz edilmiştir.

1. Azerbaycan Türkiye İlişkilerinin Tarihsel Temelleri

Azerbaycan ve Türkiye, tarihsel süreç boyunca kültürel ve sosyal açıdan birbirine sıkı bağlarla bağlı iki toplumdur. Yüzyıllar boyunca aynı coğrafyada yaşamış, köklü kültürel ortaklıklar kurmuş ve bu ortaklıklar, aralarındaki ilişkilerin temel unsurlarından biri olmuştur. Kültürel benzerlikler, iki halkın diğer bölgelerdeki topluluklarla ilişkilerini kolaylaştırmış, aynı zamanda karşılıklı bağı daha da güçlendirmiştir.

1828 yılında Rusya'nın Azerbaycan'ın kuzeyini işgal etmesi, Osmanlı İmparatorluğu ile Azerbaycan arasındaki ilişkilerin yeni bir boyut kazanmasına yol açmıştır. Bu dönemde kültürel, ekonomik ve ticari bağlar çeşitli düzeylerde sürdürülmüştür. 1917'ye kadar Azerbaycan aydınları ile Osmanlı çevreleri arasında yoğun etkileşimler yaşanmıştır. Rus İmparatorluğu'nun çöküşü ile birlikte Azerbaycan Milli Şurası, Mehmet Emin Resulzade başkanlığında 1918'de Tiflis'te Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti'ni kurmuştur. Bu gelişme, Azerbaycan ile Osmanlı arasındaki ilk ekonomik ve siyasi ilişkilerin zeminini oluşturmuştur (Jafarzade, 2020: 22-23).

Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti, Müslüman ve Türk kimliğiyle kurulan ilk bağımsız devlet olarak tarihe geçmiştir. 4 Haziran 1918'de Batum'da imzalanan Barış ve Dostluk Antlaşması ile Osmanlı İmparatorluğu, Azerbaycan'ın talebi üzerine bölgedeki barış ve düzeni sağlamak amacıyla asker göndermeyi ve ülkenin savunmasını üstlenmeyi kabul etmiştir (Şahin, 2022: 234). Antlaşma, siyasi, hukuki, ticari ve askeri ilişkilerin kurul-

ması açısından da temel teşkil etmiştir (Rehimov, 2025). Osmanlı, Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti'ni tanıyan ilk devlet olmuştur.

Bu tanımanın ardından iki ülke arasında müzakereler yoğunlaşmış ve Azerbaycan hem Osmanlı'dan hem de daha sonra Türkiye Cumhuriyeti'nden önemli destekler almıştır. Bu destekler, Azerbaycan halkı için güven unsuru olmuş, toplumsal açıdan da istikrarlı bir ortamın oluşmasına katkı sağlamıştır (Avşar, 2020: 112).

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün "Azerbaycan'ın sevinci sevincimizdir, kederi kederimizdir" ifadesi ile Haydar Aliyev'in "Tek millet, iki devlet" söylemi, iki ülke arasındaki güçlü bağları simgelemektedir. 1991'de Azerbaycan ikinci kez bağımsızlığını kazandıktan sonra, Türkiye ile ilişkiler enerji, ekonomi, askeri işbirliği, kültür ve eğitim gibi alanlarda yeni bir ivme kazanmıştır (Çevikel, 2023: 157).

Bağımsızlığın ardından Türkiye, Azerbaycan'ın enerji kaynaklarını dünya pazarlarına taşıma konusunda köprü görevi üstlenmiş, Azerbaycan da zengin petrol ve doğal gaz rezervleri sayesinde stratejik önemini artırmıştır. İki ülke arasındaki ticaret hacmi bu dönemde kayda değer biçimde artmıştır. Ekonomik ilişkilerin temelini atan ilk protokol 10 Ocak 1990'da imzalanmış, ardından 1992'de ilk ekonomik anlaşma yürürlüğe girmiştir (Şanlı & Hobikoğlu, 2015: 4).

Bu işbirliğinin gelişiminde öne çıkan bazı anlaşmalar şunlardır:

- 1992: "Ekonomik ve Teknik Alanlarda İşbirliğinin Geliştirilmesine Dair Anlaşma"
- 1994: "Çifte Vergilendirmenin Önlenmesine Dair Anlaşma" ve "Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması"
- 1997: Enerji ve ulaştırma alanında işbirliği anlaşmaları (BTC ve BTE boru hatları)
- 1998–2000: Serbest Ticaret Alanı ve gümrük işbirliği protokolleri
- 2001: Yüksek Düzeyli Ekonomik İşbirliği Komisyonu'nun kurulması

- 2003: Ekonomik İşbirliği ve Yatırımların Korunması protokolünün güncellenmesi
- 2004: “Gümrük Alanında İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşması”
- 2008: “Uzun Vadeli Ekonomik ve Ticari İşbirliği Anlaşması”
- 2010: “Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması”
- 2013: “Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi’nin Kurulmasına Dair Ortak Karar”

Bu süreç, enerji ve ulaştırma projelerinin planlanmasını kolaylaştırmış, ticaret hacmini artırmış ve ekonomik bağların sağlamlaşmasına katkı sağlamıştır. Azerbaycan’ın Türkiye’ye yatırımları da ikili ilişkilerde önemli bir paya sahiptir. Türkiye’de yaklaşık 2.000 Azerbaycan sermayeli şirket faaliyet göstermekte olup, toplam sermayeleri 3 milyar doları aşmaktadır. Bu sermayenin yaklaşık %85’i Azerbaycan kaynaklıdır (Polat, 2024: 1272). Şirketler; ticaret, inşaat, gayrimenkul, ulaştırma, haberleşme, imalat, otelcilik ve restoran gibi geniş bir yelpazede faaliyet göstermektedir (T.C. Ekonomi Bakanlığı, 2015).

Sonuç olarak, Azerbaycan’ın jeopolitik ve ekonomik önemi, iki ülke ilişkilerinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Türkiye ile Azerbaycan arasındaki ilişkilerin tarihsel gelişimi, kültürel temellerden başlayarak ekonomik işbirliği ve stratejik ortaklığa uzanan bir çizgide ilerlemiştir. Artan ekonomik ilişkiler, iki ülkenin stratejik işbirliği ve karşılıklı bağlılığını açık biçimde yansıtmaktadır.

2. Azerbaycan Türkiye İlişkilerinin Ekonomik Ortaklığın Gelişimi

Azerbaycan ile Türkiye arasındaki ekonomik ilişkilerin temeli, 2 Kasım 1992 tarihinde Ankara’da imzalanan “Azerbaycan ve Türkiye Hükümetleri Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması” ile atılmıştır. Bu anlaşma çerçevesinde iki ülke arasında Ortak Hükümetler arası Ekonomik İşbirliği Komisyonu kurulmuş ve ekonomik işbirliğinin düzenli şekilde ilerlemesi sağlanmıştır.

Anlaşmanın yürürlüğe girmesinin ardından, ticaret ve yatırım ilişkileri hızla gelişmiş; 1 Kasım 1993 tarihli Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması, iki ülkeye “en çok kayırlan ülke” statüsü tanımış ve karşılıklı avantajlar sağlamıştır. Bunu takiben, 31 Temmuz 1996’da yürürlüğe giren Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması ve 1 Ocak 1998’de yürürlüğe giren Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması, Türk yatırımcılar için yasal güvence oluşturmuş, Azerbaycan’daki Türk yatırımlarının artmasına katkıda bulunmuştur (Mesimov, 2020: 276).

Enerji işbirliği, iki ülke ilişkilerinin stratejik boyutunu oluşturmuştur. 29 Ekim 1998’de imzalanan Ankara Deklarasyonu, BTC (Bakü-Tiflis-Ceyhan) boru hattının önemini vurgulamış ve yalnızca Azerbaycan ile Türkiye ekonomilerini değil, bölgedeki diğer Türk Cumhuriyetlerinin ekonomilerini de olumlu etkilemiştir. 18 Kasım 1999’da AGİT İstanbul Zirvesi’nde BTC boru hattı projelendirilmiş ve uygulamaya konulmuştur (Aslanlı, 2020; Demir & Kaya, 2021:93).

Türkiye’nin Azerbaycan’a sağladığı finansal destekler ve TPAO’nun Şahdeniz, Kürdası ve Alev projelerindeki hisseleri, enerji işbirliğinin stratejik boyutunu güçlendirmiştir. 2002 yılı itibarıyla, TPAO Azeri-Çırağ-Güneşli petrol sahalarına ve BTC boru hattına toplam 650 milyon dolar yatırım yapmış; Türkiye, Azerbaycan ile yapılan petrol üretim anlaşmaları çerçevesinde 2 milyar dolarlık yatırım taahhüdünde bulunmuştur (Reuters, 2025).

Bağımsızlık sonrası dönemde Türk şirketleri, Azerbaycan’da endüstriyel inşaat, petrokimya, telekomünikasyon, ulaştırma, enerji ve pazarlama alanlarında önemli yatırımlar gerçekleştirmiştir. 2003 yılında Bakü’de düzenlenen Türk Malları Fuarı’nda Azerbaycan’da faaliyet gösteren Türk şirketlerinin sayısının 800’ü geçtiği ve toplam yatırımın 900 milyon doları aştığı belirtilmiştir.

2009 yılında kurulan Türk Konseyi, Türk dili konuşan ülkeler arasındaki ekonomik işbirliğini artırmıştır (Kaygusuz, 2020: 203). Türkiye ile Azerbaycan arasındaki ekonomik ilişkiler, enerji ve ticaretin ötesinde eğitim, teknoloji, ulaştırma ve finans sektörlerini de kapsamıştır.

16 Ağustos 2010'da imzalanan Türkiye-Azerbaycan Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması ile Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (YDSK) kurulmuş, ilk toplantılar 2011 ve 2012'de gerçekleştirilmiştir. 2011 yılı itibarıyla ticaret hacmi 2 milyar 65 milyon dolar ihracat ve 1 milyar 388 milyon dolar ithalatla önemli bir artış göstermiştir (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2025).

2.1. Enerji Boru Hatlarının Ticaret, Siyasi Risk ve Arz Güvenliği Üzerindeki Etkileri

- Enerji işbirliği, iki ülke arasındaki ekonomik entegrasyonu güçlendiren en kritik alanlardan biridir:
- 1998: Ankara Deklarasyonu ile enerji projeleri geliştirilmiş, stratejik işbirliği başlatılmıştır (Aslanlı, 2020).
- 1999: AGİT İstanbul Zirvesi ile BTC boru hattı projelendirilmiş ve uygulanmaya konulmuştur (Demir & Kaya, 2021: 93).
- 2002: TPAO, Şahdeniz, Kürdası ve Alev projelerinde BTC ve Azeri-Çırağ-Güneşli sahalarına toplam 650 milyon dolarlık yatırım yapmıştır; Türkiye 2 milyar dolarlık yatırım taahhüdünde bulunmuştur (Reuters, 2025).
- 2007–2011: TANAP projesi önerilmiş, fizibilite çalışmaları tamamlanmış ve yapım çalışmaları başlamıştır (Yılmaz, 2023).
- 2018–2023: TANAP pilot gaz taşımaya başlamış, BTC hattı ve Azerbaycan petrol sahaları üretim kapasitesini artırmıştır; enerji projeleri, siyasi riskleri azaltmış ve bölgesel enerji arz güvenliğini güçlendirmiştir (Arslan & Tekin, 2025).
- 2025: SOCAR, Türkiye'de Petkim tesislerinde kapasite artırımı için 7 milyar dolarlık yatırım planlamıştır (Reuters, 2025).

BTC ve TANAP projeleri, Türkiye'yi enerji transit merkezi hâline getirirken, Azerbaycan'ın hidrokarbon kaynaklarının dünya pazarlarına açılmasını sağlamıştır.

2.2. Tercihli Ticaret Anlaşmalarının (PTA) Marjinal Katkısı

- 2002–2009: Türkiye-Azerbaycan ticareti, enerji ve petrol ürünleri ağırlıklı olarak büyümeye devam etmiştir. Bu dönemde gümrük prosedürlerinin sadeleştirilmesi ve karşılıklı ticaret anlaşmaları, iki ülke arasındaki ticaret hacminin istikrarlı bir şekilde artmasını sağlamıştır.
- 2010–2015: Türkiye ile Azerbaycan arasındaki ticaret çeşitlenmiş, tarım, inşaat malzemeleri, makine ve otomotiv sektörlerinde karşılıklı yatırımlar artmıştır. Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi toplantıları ile ticaret politikaları koordinasyonu güçlendirilmiştir (T.C. Ekonomi Bakanlığı, 2015).
- 2016–2019: Nahçıvan Koridoru, Bakü-Tiflis-Kars demiryolu ve Zengezur Koridoru projeleri, lojistik ve ulaştırma altyapısını güçlendirmiş; bu sayede ticaret maliyetleri düşmüş ve ticaret hacmi 2 milyar doları aşmıştır.
- 2020: PTA yürürlüğe girmiş; Türkiye'den Azerbaycan'a doğrudan yatırımlar 12 milyar dolar, Azerbaycan'dan Türkiye'ye 19,5 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir (Mehdiyev, 2022).
- 2020–2024: Ticaret hacmi hızla yükselmiş; 2024 itibarıyla 6,13 milyar dolara ulaşmıştır; ihracat 3,82 milyar dolar, ithalat 2,31 milyar dolardır (Report, 2025).
- PTA sayesinde ticaret, enerji ürünlerinin ötesinde makine, tarım, inşaat malzemeleri ve petrokimya sektörlerine de yayılmıştır.
- PTA, iki ülke arasındaki karşılıklı ekonomik bağımlılığı artırmış, ticaretin sürekliliğini güvence altına almış ve bölgesel ekonomik bütünleşmeye önemli katkı sağlamıştır.

2.3. SOCAR Yatırımlarının Ev Sahibi Ülke Sektör Dinamiklerine Etkisi

- **2002–2005:** SOCAR, Azerbaycan'daki petrol ve doğalgaz üretim projelerini genişletmiş; STAR Rafinerisi ve diğer altyapı yatırımlarına yönelik

planlamalar başlamıştır. Türkiye’de TPAO ve SOCAR işbirliği ile enerji altyapısı geliştirilmiştir.

- **2006–2010:** SOCAR, STAR Rafinerisi’nin inşasına başlamış ve Türkiye’de Petkim tesislerinin modernizasyon projelerini başlatmıştır. Bu yatırımlar, Türkiye’nin petrol ürünleri ithalatını azaltmayı hedeflemiştir (Daily Sabah, 2021).
- **2011–2015:** STAR Rafinerisi üretime başlamış; SOCAR, Türkiye’de enerji arz güvenliğini artırmış ve istihdam yaratmıştır. Azerbaycan’da ise SOCAR’ın petrol ve doğalgaz üretim kapasitesi artırılmıştır.
- **2016–2019:** SOCAR yatırımları enerji sektörünün yanı sıra lojistik ve altyapı projelerini de desteklemiş, iki ülke arasındaki ekonomik entegrasyonu güçlendirmiştir. Bu dönemde STAR Rafinerisi ve Petkim’in üretim kapasitesi artırılmıştır (Daily Sabah, 2021:93).
- **2020–2023:** SOCAR Türkiye’de 5 milyar dolarlık yatırım gerçekleştirmiş, 8.000’den fazla kişiye istihdam sağlamıştır. Azerbaycan’da SOCAR yıllık 30 milyon ton petrol ve 12 milyar m³ doğalgaz üretimi ile ekonomik büyümeye önemli katkı sunmuştur.
- **2025:** SOCAR, Türkiye’de Petkim tesislerinde kapasite artırımı için 7 milyar dolarlık yatırım planını açıklamıştır. Bu yatırım Türkiye’nin enerji ithalatını azaltmayı, cari açığını daraltmayı ve iki ülke arasındaki ekonomik entegrasyonu güçlendirmeyi amaçlamaktadır (Daily Sabah, 2025; Reuters, 2025). SOCAR’ın yatırımları, enerji sektörünün yanı sıra altyapı, lojistik ve istihdam üzerinde de etkili olmuş; ekonomik büyüme ve stratejik işbirliği açısından kritik bir rol oynamıştır.

Sonuç olarak, Türkiye-Azerbaycan ekonomik ortaklığı, 1992’den itibaren atılan adımlar ve imzalanan çok taraflı anlaşmalar çerçevesinde enerji, ticaret ve doğrudan yatırımlar ekseninde sistematik olarak derinleşmiş; BTC ve TANAP boru hatları ile SOCAR yatırımları ekonomik entegrasyonu güçlendirirken, Tercihli Ticaret Anlaşmaları (PTA) ise ticaretin çeşitlenmesini ve sürekliliğini güvence altına alarak iki ülke arasındaki stratejik işbirliğini hem bölgesel hem de sektörel düzeyde pekiştirmiştir.

Sonuç

Azerbaycan-Türkiye ilişkileri, tarihsel ve kültürel bağların üzerine inşa edilerek 1991 sonrası dönemde çok boyutlu bir ekonomik ortaklığa dönüşmüştür. Çalışmanın bulguları, iki ülke arasındaki işbirliğinin yalnızca ticaret ve enerji alanlarında değil, aynı zamanda güvenlik, bölgesel kalkınma ve ekonomik entegrasyon açısından da derinleştiğini ortaya koymaktadır. Bu süreçte enerji boru hatlarının inşası, ticari ve yatırım anlaşmalarının yürürlüğe girmesi, lojistik altyapı projelerinin hayata geçirilmesi ve doğrudan yatırımların çeşitlenmesi, ikili ilişkilerin kurumsallaşmasını ve sürdürülebilirliğini sağlamıştır.

Enerji boru hatları, ekonomik ortaklığın en kritik stratejik boyutunu oluşturmuştur. Bakü-Tiflis-Ceyhan ve TANAP projeleri, Azerbaycan'ın hidrokarbon kaynaklarını uluslararası pazarlara açarken, Türkiye'nin enerji transit merkezi konumunu pekiştirmiştir. Bu projeler, Türkiye'nin arz güvenliğini güçlendirmiş, Azerbaycan'ın ise enerji gelirlerini artırarak makroekonomik istikrarını desteklemiştir. Bunun yanında, enerji işbirliği siyasi riskleri azaltmış, iki ülke arasındaki stratejik güveni artırmış ve bölgesel enerji arz güvenliğine katkı sağlamıştır. Dolayısıyla enerji hatları, sadece ekonomik değil aynı zamanda jeopolitik bir güvenlik aracı hâline gelmiştir.

Tercihli Ticaret Anlaşmaları ise ikili ticaretin derinleşmesine marjinal katkılar sunmuştur. Başlangıçta enerji ürünleri ekseninde yoğunlaşan ticaret, PTA'ların sağladığı avantajlarla tarım, inşaat malzemeleri, makine, otomotiv ve petrokimya gibi farklı sektörlerle yayılmıştır. Bu çeşitlenme, hem ticaret hacmini artırmış hem de karşılıklı bağımlılığı güçlendirerek ekonomik ilişkilerin sürekliliğini güvence altına almıştır. 2024 itibarıyla ticaret hacminin 6 milyar doları aşması, PTA'ların somut katkısını göstermektedir. Böylelikle PTA'lar, yalnızca ikili ticareti büyütmeyle kalmamış, aynı zamanda ekonomik işbirliğinin dengeli bir sektörel yapıya kavuşmasına da hizmet etmiştir.

İkili ekonomik ilişkilerin bir diğer belirleyici unsuru SOCAR yatırımları olmuştur. STAR Rafinerisi, Petkim ve lojistik altyapı projeleri aracılığıyla SOCAR, Türkiye'nin enerji arz güvenliğini desteklemiş, ithalat

bağımlılığını azaltmış ve istihdam yaratmıştır. Azerbaycan açısından ise bu yatırımlar, ulusal gelirlerin çeşitlenmesi, rekabet gücünün artması ve stratejik sektörlerde etkinliğin sağlanması bakımından kritik değer taşımaktadır. SOCAR yatırımlarının enerji dışında ulaştırma, lojistik ve altyapı alanlarına da yayılması, iki ülke arasındaki ekonomik bütünleşmeyi hızlandırmış ve karşılıklı bağımlılığı derinleştirmiştir.

Bu bulgular ışığında politika yapıcılara yönelik bazı öneriler geliştirilebilir. Öncelikle enerji işbirliği sadece hidrokarbonlarla sınırlı kalmamalı, yenilenebilir enerji ve yeşil dönüşüm projeleriyle çeşitlendirilmelidir. PTA'ların kapsamı dijital ticaret, hizmet sektörü ve yüksek teknoloji ürünlerini de içerecek şekilde genişletilmeli, böylece ticaret daha rekabetçi bir zemine taşınmalıdır. SOCAR benzeri büyük yatırımların yanı sıra küçük ve orta ölçekli işletmelere yönelik karşılıklı teşvik programları geliştirilerek ekonomik ilişkilerin tabana yayılması sağlanmalıdır. Lojistik entegrasyon için Zengezur Koridoru, Bakü-Tiflis-Kars demiryolu ve Nahçıvan bağlantıları hızla tamamlanmalı, ulaştırma altyapısının güçlendirilmesiyle ticaret maliyetleri azaltılmalıdır. Ayrıca, Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi benzeri kurumsal mekanizmaların daha etkin işletilmesi ve özel sektör temsilcilerinin sürece aktif katılımı, ikili işbirliğinin sürdürülebilirliğini artıracaktır.

Çalışmanın bazı sınırlılıkları da bulunmaktadır. İnceleme dönemi 1991–2025 yıllarıyla sınırlı tutulduğundan, uzun vadeli projeksiyonlar sınırlı kalmıştır. Ayrıca bulguların önemli bir kısmı resmi belgeler, uluslararası raporlar ve medya verilerine dayandığından, daha geniş saha araştırmaları ve nicel ekonometrik analizlerle desteklenmesi gelecekteki araştırmalar için faydalı olacaktır. Özellikle enerji projeleri ve ticari anlaşmaların makroekonomik göstergeler üzerindeki etkilerinin ölçülmesi, ilişkilerin somut ekonomik getirilerinin daha net ortaya konmasına yardımcı olabilir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, Azerbaycan-Türkiye ekonomik ortaklığı, enerji projeleriyle başlayan işbirliğini ticaret, yatırımlar ve lojistik altyapı aracılığıyla çok boyutlu bir entegrasyona dönüştürmüştür. Enerji projeleri arz güvenliği ve siyasi risklerin azaltılması bakımından stratejik

bir güvenlik boyutu kazandırırken, PTA'lar ticaretin çeşitlenmesine katkıda bulunmuş; SOCAR yatırımları ise hem Türkiye hem de Azerbaycan'da ekonomik büyüme, istihdam ve yapısal dönüşüm sağlamıştır. Önümüzdeki dönemde enerji çeşitliliğinin artırılması, ticaretin yüksek katma değerli sektörlere kaydırılması ve ulaştırma koridorlarının tamamlanması, bu ortaklığı bölgesel bir kalkınma modeli hâline getirebilir. Böylece iki ülke arasındaki stratejik işbirliği, yalnızca ikili düzeyde değil, aynı zamanda bölgesel ekonomik entegrasyon ve uluslararası enerji güvenliği açısından da belirleyici bir rol üstlenmeye devam edecektir.

Kaynakça

Aslanlı, Araz. (2020). Trans Hazar enerji iş birliğinin Türk Cumhuriyetleri perspektifinden değerlendirilmesi. *Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, (97), 1–22.

Arslan, Serkan., & Tekin, Rıza. (2025). Enerji nakil hatlarının ticaret üzerindeki etkileri: Türkiye-Azerbaycan örneği. *International Journal of Energy Economics*, 15(2), 22–44.

Avşar, Abdülhamid. (2020). "Uluslararası İlişkilerde Kamuoyu Yaratma Süreçleri", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Çevikel, Şeyda. (2023). Resulzade'den İlham Aliyev'e Azerbaycan-Türkiye Siyasi İlişkileri Üzerine Bir Değerlendirme. *Anasay*, (26), 156-171.

Demir, Hüseyin., & Kaya, Mehmet. (2021). Bakü-Tiflis-Ceyhan boru hattı ve bölgesel enerji güvenliği: Ampirik bir analiz. *Journal of Energy Studies*, 10(3), 35–58

Daily Sabah. (2021). Türkiye ratifies preferential trade deal with Azerbaijan, <https://www.dailysabah.com/business/economy/turkey-ratifies-preferential-trade-deal-with-azerbaijan> (12.11.2024).

EREFORMS. (2021). A Start of a New Stage of Relations between Türkiye and Azerbaijan, <https://ereforms.gov.az/en/media/xeberler/azerbaycan-turkiye-munasibetlerinin-inkisafinda-yeni-merhele-baslayir-91> (11.11.2024).

IEA. (2023). Azerbaijan Energy Outlook 2023. International Energy Agency. <https://www.iea.org/reports/azerbaijan-energy-outlook-2023> (20.07.2025).

Jafarzade, Ali. (2020). Azerbaycan-Türkiye Tarihsel İlişkileri. Bakü: Akademik Yayıncılık.

Kaygusuz, Yeşim. (2020). Kuruluşunun 10. yılında Türk Konseyi'nin Türkiye ile diğer üye ülkeler arasındaki ticarete etkileri. *TESAM Akademi Dergisi*, 8(1), 199–236

Mehdiyev, Ashraf. (2022). Mutual investments between Azerbaijan and Türkiye announced, Report Az, <https://report.az/en/business/mutual-investment-between-azerbaijan-and-turkiye-announced> (28.07.2025).

Mesimov, Ali. (2020). Bağımsızlık Yıllarında Azerbaycan-Türkiye İlişkiler”, Avrasya Dosyası Azerbaycan Özel, İlkbahar 2000, cilt 7, sayı 1.

Mincom. (2020). Azerbaijan, Türkiye signed bilateral documents, <https://mincom.gov.az/en/media-en/news/azerbaijan-turkey-signed-bilateral-documents840> (01.02.2025).

Mutlu, Nilufer. (2018). Hanlıklardan Cumhuriyete Doğru Azerbaycan'ın Kısa Tarihi (1747-1920), Uludağ Journal of Economy and Society, B.U.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt Volume 37, Sayı 1, 147-167.

Polat, Doğan Şafak. (2024). Zengezur Koridoru: Türkiye-Azerbaycan ilişkileri bağlamında stratejik, ekonomik ve bölgesel çıkarımlar. İstanbul Kent Üniversitesi Siyasal, Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi, 5(1), 1272–1283.

Presidency The Republic Of Türkiye Investment Office. (2022). Teknofest Azerbaijan Held in Baku, <https://www.invest.gov.tr/en/news/news-from-turkey/pages/teknofest-azerbaijan-held-in-baku.aspx> (01.01.2025).

Rehimov, Ruslan. (2025). Türkiye-Azerbaycan diplomatik ilişkilerinin 33. Yılı, Anadolu Ajansı, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/turkiye-azerbaycan-diplomatik-iliskilerinin-33-yili/3449566> (01.01.2025).

Reuters. (2025). Türkiye, Azerbaijan, BP in Caspian Sea oil and gas production deal, <https://www.reuters.com/business/energy/turkey-azerbaijan-bp-caspian-sea-oil-gas-production-deal-2025-06-02/>(02.01.2025).

Report. (2025). Turkish Trade Ministry adds Azerbaijan to 2025 export destinations, <https://report.az/en/finance/turkish-trade-ministry-adds-azerbaijan-to-2025-export-destinations/>(01.01.2025).

SMBDA. (2022). (Small and Medium Business Development Agency, Azerbaycan Ekonomi Bakanlığı). Mutual investments between Azerbaijan

and Turkiye announced, Report.az. https://report.az/en/business/mutual-investment-between-azerbaijan-and-turkiye-announced/?utm_source=chatgpt.com, (22.07.2025).

Suleymanov, Elchin., Bulut, Cihan. and Rahmanov Farhad. & Rahmanov Farhad. (2017). Economic and Political Analysis of Azerbaijan Türkiye Energy Relations. Journal of Management, Economics and Industrial Organization (JOMEINO). 1(2): 24-44.

Şanlı, Bahar., & Hobikoğlu, Elif. (2015). Türkiye İle Türk Cumhuriyetleri Arasındaki Ekonomik İlişkiler. Celalabat.

Şahin, Enis. (2022). "Osmanlı'nın 'unutulmuş son diplomasi' zaferi: Batum Antlaşmaları (4-8 Haziran 1918)." XVIII. Türk Tarih Kongresi VIII. Cilt, s. 79.

T.C. Ekonomi Bakanlığı. (2015). Azerbaycan Genel Sektörleri Raporu. Ankara: Türkiye Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı, <https://strateji.ticaret.gov.tr/data/5daf068713b87654702d58c4/2015%20YILI%20%20%C4%B0DARE%20FAAL%C4%B0YET%20RAPORU%20TASLA%C4%9EI%20PDF.pdf> (22.07.2025).

T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2025). Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında 13 Kasım 2013 Tarihinde Düzenlenen Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi Üçüncü Toplantısı Sonuçlarına İlişkin Ortak Açıklama, 13 Kasım 2013, <https://www.mfa.gov.tr/turkiye-cumhuriyeti-ile-azerbaycan-cumhuriyeti-arasinda-13-kasim-2013-tarihinde-duzenlenen-yuksek-duzeyli-stratejik-isbirligi-ko.tr.mfa?utm> (22.07.2025).

T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2025). Economic relations between Türkiye and Azerbaijan. Retrieved from <https://www.mfa.gov.tr/economic-relations-between-turkey-and-azerbaijan.en.mfa> (22.07.2025).

T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2023). Türkiye–Azerbaycan Ekonomik İlişkileri. <https://www.mfa.gov.tr/turkiye-azerbaycan-ekonomik-iliskileri.tr.mfa> (22.07.2025).

TİM. (2021). Azerbaycan Ülke Bilgi Notu, https://tim.org.tr/files/downloads/Ulke_Bilgi_Notlar_%C4%B1/Azerbaycan%20%C3%9Clke%20Bilgi%20Notu.pdf. (28.07.2025).

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. (2013). Türkiye-Azerbaycan Yüksek Düzeyli Stratejik Konseyi'nin Üçüncü Toplantısı Ankara'da gerçekleştirildi, https://www.mfa.gov.tr/turkiye_azerbaycan-yuksek-duzeyli-stratejik-konseyi_nin-ucuncu-toplantisi-ankara_da-gerceklestirildi.tr.mfa (01.01.2025).

Veliyev, Cavid. (2022). Türkiye-Azerbaycan Diplomatik İlişkilerinin 30 Yılı'nın Özeti, *Kriter Dergi*, 6(64), <https://kriterdergi.com/dis-politika/turkiye-azerbaycan-diplomatik-iliskilerinin-30-yilinin-ozeti> (01.03.2025)

World Bank. (2024). Azerbaijan Trade and Investment Report 2024. The World Bank. Erişim: <https://www.worldbank.org/en/country/azerbaijan/publication/trade-investment-report-2024> (25.08.2025).

Yılmaz, Erdem. (2024). Azerbaycan Ülke Raporu, Sakarya Üniversitesi Türkmer.

Yılmaz, O. (2024). Azerbaycan ekonomisi ve enerji sektörünün sürdürülebilir kalkınması. *Energy and Development Review*, 19(1), 1–15.

Yılmaz, Onur. (2023). Türkiye'nin enerji merkezine dönüşme çabası: TANAP ve TAP projelerinin bölgesel etkileri. *Energy Policy Review*, 18(1), 55–79.

Extended Summary

The present study examines the economic partnership between Azerbaijan and Türkiye, with a particular focus on the post-independence period from 1991 to 2025. The primary objective of the research is to analyze the dynamics of bilateral cooperation by evaluating the impact of energy pipelines, preferential trade agreements (PTAs), and direct investments on trade volume, political risk mitigation, sectoral diversification, and regional economic integration. The study aims to demonstrate how bilateral economic collaboration has evolved from a largely energy-centric relationship into a multidimensional, institutionalized partnership that contributes to national development, strengthens regional connectivity, and consolidates the strategic position of both countries within the broader Eurasian economic landscape. Additionally, the research seeks to provide insights into the mechanisms through which strategic and economic cooperation mutually reinforce each other, shaping not only bilateral relations but also regional governance structures and energy security frameworks.

The study adopts a qualitative research approach, relying on a comprehensive review of official bilateral agreements, policy documents, economic reports, statistical databases, and relevant academic literature. Primary sources include government communiqués, trade and investment protocols, energy project documentation, and statements from bilateral councils and high-level commissions. Secondary sources consist of academic publications, think-tank analyses, international organization reports, and media coverage. The methodological framework integrates descriptive and thematic analysis, complemented by a comparative evaluation of pre- and post-implementation impacts of major agreements and projects. This approach enables an in-depth assessment of both the qualitative and strategic dimensions of bilateral economic cooperation while situating these developments within the broader historical and geopolitical context. The research focuses on the period between 1991, marking Azerbaijan's renewed independence, and 2025, reflecting the consolidation of major energy, trade, and investment projects that have defined contemporary Azerbaijan-Türkiye relations.

The study examines three core pillars of economic cooperation. First, the role of energy pipelines, particularly the Baku-Tbilisi-Ceyhan (BTC) crude oil pipeline and the Trans-Anatolian Natural Gas Pipeline (TANAP), is analyzed as a strategic driver of economic and political integration. These pipelines have not only facilitated the export of Azerbaijan's hydrocarbon resources to global markets but also positioned Türkiye as a key energy transit hub connecting Caspian and Middle Eastern energy supplies to Europe. Second, the research evaluates the trade-creating effects of preferential trade agreements, highlighting their contribution to trade diversification, the reduction of non-tariff barriers, and the institutionalization of economic exchange. Third, SOCAR's large-scale investments in Türkiye, particularly in refining and petrochemical infrastructure such as the STAR Refinery and Petkim, are assessed as transformative elements that have strengthened industrial capacity, generated employment, and enhanced bilateral economic interdependence. Integrating these three pillars allows the study to assess both sector-specific impacts and broader implications for long-term strategic partnership.

The findings indicate that energy pipelines have been decisive in consolidating mutual economic interdependence, mitigating political and investment risks, and reinforcing regional energy security. The BTC and TANAP pipelines have created a reliable corridor for energy transit, contributing to Türkiye's role as a regional hub while ensuring Azerbaijan's access to global energy markets. By reducing reliance on a limited set of export routes, these projects have enhanced macroeconomic stability and mitigated the vulnerability of both countries to external political and economic shocks. Furthermore, energy cooperation has provided a foundation for broader strategic collaboration, facilitating institutional coordination in areas such as infrastructure development, trade facilitation, and regional investment promotion. Energy projects, therefore, serve a dual function: economically, by supporting trade and revenue stability, and strategically, by reinforcing bilateral trust and long-term security frameworks.

Beyond energy, preferential trade agreements have significantly shaped bilateral economic dynamics. Initially concentrated on oil and gas products, bilateral trade has diversified into sectors including agriculture, petrochemicals, construction materials, machinery, automotive products, and services. Trade volume has grown steadily, surpassing 6 billion USD by 2024, reflecting not only increased export-import flows but also greater resilience in the economic relationship. PTAs have facilitated trade by harmonizing customs procedures, reducing tariffs, and providing legal certainty for investors. These mechanisms have strengthened sectoral integration, expanded cross-border value chains, and established a framework for sustained interdependence that extends beyond the energy sector. By diversifying trade and broadening the scope of economic interaction, PTAs have also reduced vulnerabilities associated with dependency on a single commodity or sector, thereby supporting more balanced and resilient bilateral economic ties.

SOCAR's direct investments in Türkiye constitute another critical driver of economic integration. Large-scale infrastructure projects such as the STAR Refinery and Petkim have reduced Türkiye's dependence on imported refined petroleum products, strengthened domestic industrial capacity, and generated significant employment opportunities. At the same time, these investments have provided Azerbaijan with opportunities to diversify revenue sources, enhance competitiveness in international markets, and reinforce strategic presence in critical sectors, including energy logistics and industrial infrastructure. SOCAR's investments have also promoted technology transfer, management capacity-building, and institutional coordination between the two countries, illustrating how direct investments can function as mechanisms for both economic growth and strategic alignment. Collectively, energy pipelines, PTAs, and SOCAR investments demonstrate how bilateral economic cooperation has deepened, diversified, and become institutionalized, generating cumulative benefits across multiple sectors.

The study concludes that the Azerbaijan-Türkiye economic partnership has evolved into a multidimensional strategic alliance. Its primary contributions include increased trade and investment flows, enhanced energy security, reduced political risks, and durable economic interdependence. While the partnership has effectively consolidated strategic and economic interests, certain limitations remain, particularly the temporal scope and reliance on secondary data sources. These limitations suggest the need for future research employing quantitative econometric methods and field-based surveys to more precisely measure macroeconomic impacts and assess sector-specific outcomes over time. Policy recommendations include expanding energy cooperation to incorporate renewable energy and green transition projects, revising PTAs to include digital trade and high-technology sectors, and promoting investment policies targeting SMEs alongside large-scale projects. Completion of regional infrastructure projects, such as the Zangezur Corridor and the Baku-Tbilisi-Kars railway, should be prioritized to reduce transaction costs and enhance connectivity. Strengthening institutional mechanisms, including high-level bilateral councils, through frequent consultations and active private sector engagement will further reinforce strategic and operational collaboration.

In conclusion, the Azerbaijan-Türkiye partnership has transformed from an energy-centered relationship into a comprehensive model of economic integration encompassing trade, investment, and infrastructure development. The combined effects of energy projects, preferential trade agreements, and large-scale investments have created a resilient, institutionalized framework for cooperation. Continued diversification, renewable energy collaboration, and enhanced logistical connectivity are expected to consolidate the partnership, transforming it into a regional model that supports national development, international energy security, and regional stability.